

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

7 Quæ personæ teneantur corrigere. Et quæ sint corrigendæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

necessarij ad salutem, & te de illius notitia rogaret. Lorca item
disp. 28. memb. 2. & disp. 45. num. 7. acriter defendit nunquam dari
extremam necessitatem correctionis, siue peccator ex malitia, siue
ex ignorantia, aut passione peccet, cum semper diuinis auxiliis
aduersi possit a peccato surgere, & vitam conserui. Quare si non
consequatur ipsi tribendum est, non omitentes corrigerre, cum
ob periculum vita excutierum. Excedenti tamen sunt ab ha-
bitu reglati superiores, & omnes illi, quibus ex officio cura
subditorum incumbit, qui gratia necessitate intercedente tenentur
corporalem pro salute spirituali subditorum offerre, ut la-

viam corporis pro inservientibus, & non solum clericis, ut & laicis supradictum est de ordine charitatis, & docent Bannes, Sot-
tos, Natur, & Valen. Torres, & Villalobos, *s.s.p.*
5. Rursum est difficultas, an obligari corripare proximum
quoniam spernas ab alto, vel a se esse corrigitendum & omisiss allorum
placuisse, respondeo cum Caet. *verb. correccio* & *Den. Vill. 2. z. disp. 3.*
gloss. 10. parv. 26. 6 *quintam circumstantiam pag. 65. 8. Emanuelli Sa-*
guino correccio 1. Torres disputat. 86. sub. 2. deinde. Villalobos
sub. 1. summ. tractat. 4. difficultas. 1. num. 1. Coninch. disputat. 28.
num. 115. tis. deobligatum te esse corrigit, si probabiliter
intelligas alterius ope, vel fui spota se emendaturus, quia iam
intelligis illum tua correctiones non indigere, sicut non teneris
componat elemosynam praebere pauperi, qui sibi potest ne-
cessare, et soli haec cui iniuriantur.

celata acquirent, vel alij sunt qui ei ministrant.
6 Deinde excusari à correctione statim facienda, si sperant
altempore fructuofitius proximum esse corripondum; quia in
tali dilatatione negotiorum proximi causæ, cūtique utilitati videris
prospicere. ita d. August. lib. i. de ciuitate Dei, cap. 9. D. Thom.
mst. art. ad 3. Sylvestr. verbo correctione n. s. fine. Nauarr. c. 24.
ap. Valent. disj. 3. queſt. 10. pari. 2. §. sexta circumstantia pag. 538.
Eman. Sa. verso correctione n. s. in edit. Romana. Torres disj. 86. dub.
2. deinde.

7 Qua doctrina etiam habet verum, casu quo illo intermedium tempore proximus peccatum committatur, hoc enim damnum abinde videtur compensandum certitudine de maiori profecto, & refutacione firma à peccato ita Sotus q. 2. de regend. secreto iudicij. d. Adrian. 9. q. 4. corret. Torres suprad. s. restat, & faret D. Thom. 15. q. 3. art. 2. que finculata i. p. 5. & tenet exprestè Villabon. summa. tract. 4. difficult. 3. num. 6.

P Y N C T V M VII.

Quæ personæ teneantur corrigere, & quæ sint
corrigendæ.

- 1 Omnes obligati sunt proximum corrigere.
  - 2 Peccator publicus regulariter à correctione debet ligari, aliquando tenetur.
  - 3 Peccator oculus obligatus est corrigitur.
  - 4 Ob correctionem facientiam extra casum extrema necessitatis non est obligatio peccatoris de proprio peccato panitere, nisi Prelatus sit.
  - 5 In extremis plures DD. affirmant.
  - 6 Difficilis tamen est doctrina, & contrarium videtur probabilitas.
  - 7 Concionator, & iudex delicta corrigentes in peccato mortali sit non peccant.
  - 8 Prelati, aliquip superioribus speciale habent obligationem, & ex qua virtute habent obligatio oriuntur.
  - 9 Omnes tam fideli, quam infideli corrigendi sunt.
  - 10 Prelati a subditis corrigi possunt, humili tamen obsecratione,

¹ Ceterum est omnes obligatos esse , cum si præceptum naturale , & diuinum omnes adstringens ; undeque enim mandauit Deus de proximo suo, Ecclæsiast. 17. Item omnes obligati sunt Deum , & proximum amare ; sed ex amore Dei , & proximi nascitur malum virtutum quippe impedit quantum fieri possit. Ut ergo obligatio multo præiuximus corripendi , quia sepe ad impedientiam iniuriant Dei , & malum proximi , correccio est unicus medicus.

2. Solidum de peccatore est dubium; obligatusque fit corrigerre dum in peccato existit. Et videatur non esse, quia ipse indigeret correctionem, inceptusque est ad corrigerendum, cum ei dici posset, O Hispania tui prius trahere oculo tuo, & tunc propicias, ut eucas soluciam de oculo fratrius tui; & illud, Medicis cura te ipsius. Hec ratio omnino convinxit peccatores publicum, vel notum correctio regulariter obligavit esse ad correctionem, vicepoter incep- tio, & a quo nullus fructus speratur. Verum ut recte Diuus Thomas in presensi articulo quinto. Torres ibi disputatione 88. dicit secundo. Valentia disputatione tertia, questione decima par- te tertia, paragraphe non enim vult, pagina 667. Si peccator corrigat delinquentes non exprobriando eius peccatum, neque se iustificare ostendendo, sed potius cognoscendo, & suam indi- gitatem per humiliantem ostendendo, absque dubio efficaciter potest corriger, & in tali casu nemini else potest dubium obligavit esse praecepto correctionis, ut supradicti Doctores docent.

³ Ex quo à fortiori constat peccatorem occultum obliga-
Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars I.

tum cur corrigere , quia potest ex tali correctione fructus sperari ; & ita tradit Syllester, Ricardus, Paludanus , & Sabinus, quos refert , & sequitur Suarez *disputatione 8. sectione 4. numero 6. de charitate, Sotus de secreto membr. 2. quæst. 3. conclus. 6. Torres, & Valent. suprà.*

4 Sed quid si ob peccatum proprium ineptus sis correctione, tenerisne de illo penitentiam facere, ut sic fructuose possis corriger indigentem; præcipue si probabilitas intelligas moriturum in peccato, nisi correctionem sic adhibeas? *Suarez disputatio 8. sectione 4. numero 7.* facientur extra summa extremitate non teneri ob correctionem faciendum de peccato proprio penitere, *confutent Lorca 2. 2. questione 33. articulo 5. disputatio 42. numero 12. fine.* Sotus relata, de secreto membro 2. questione 3. conclusione 6. *Valentia disputatio 1. questione 10. pagina 3.* Bannes questione 33. articulo 5. *Coninchus disp. 28 dubio 7. no. 32.* Ratio, quia abique penitentia proximum sufficit corriger per humiliamentum, secundò & præcipue, quia nullus tenetur diuinas querare, etiamque prodige consumpserit, ut eleemosynam grauerit indigne faciat.

Ab hac doctrina excipiunt supradicti Doctores, Suarez, Sotus, Lorca, & Villalobos, cum communi, 4. difficultat. 8. numero. i. Prelatum, cui ex officio incumbit correctio, qui aut officium debet deponere, aut se in statu apto correctioni constitue.

5. Dixit extra casum extre^mum: nam si proximus constitutus in extre^mo . correctione indigeat , & fructus ob peccatum corripientis impeditatur , affirmat Suarez ^{supra} , Torres artic. 5. ^aubio 2. ^bdisputatione 58. Bannos sicⁱ. conclusione 5. Villabos se^pra , difficultat. 8. num. 2. re obligatum esse penitentia quia charitas obligat misericordie proximo , eiusque fragilitati attemperari.

6. Fator hanc doctrinam mihi difficultem esse. Nam (ut ipse Suarez concedit) peccator tenetur admittere correctionem à quocunque fiat, præcipue in articulo mortis, & ex alia parte corrigens sufficienter quid faciendum sit, proponit temperando humilitate sermonis indignationem suam. Ergo talis facit præcepto correctionis, sicut satisfacit præcepto Clemencyæ corporalis, illam tribuens, existens in peccato. Item correptus non potest aduersus sic corripientem retorquere argumentum, ut sepius eum curat, cum taliter satisficeri possit se corripiendum, & emendandum fore, si in famili necessitate esset constitutus. Facit ergo quantum videatur necessarium, ut correptio fructuosa sit, si vero fructu non habet, ex malitia correpti, & non ex defectu corrigentis prouenit. Et ita mihi videatur dicendum ratione præcepti correctionis raro, vel nunquam te, nisi Praetulus sis, esse obligatum penitire; ratione vero scandali obligatio esse potest eum tuus peccato, & malo exemplo facis, vel alias peccatis inheret: & ita exp̄s docet Valentia *disputatione 3. questione 10. pag. 3. paragrapho inde verò affrui.* Sotus pagina 6. 8. Agidius de Coniuchi *secunda secunda disputatione 28. dubio septimo à numero 132.*

7 De concionatore , & de iudice delicta corrigentibus , plures Doctores affirmant peccare mortaliter , si in peccato corrigit , quia sunt actiones , quasi sacrae à peccatoribus non exercenda , ita Caietanus 2. 2. questionibus , 187. articul. i. Ep. pag. 9. 64. articul. 6. & insinuat ibi. Dius. Thomas. Silvest. verbo correctionem , numero 16. loquens de correctione iudiciali .

Contarium omnino est dicendum , quia supradictæ actiones nec sunt annexæ ordinibus sacris ex institutione Christi ; nec sunt ita sacrae , quin à peccatoribus effici possint. Nulla ergo efficacia ratio est obligandi concionatores , & iudices gratiam habere , ut peccata publica corrigant , & ita tenet Suar. disp. 8. sect. 4. num. 6. & loquens de concionatore tom. 3. in 3. pag. d/p 16. feb. 13. in fine Solut. 4. dif. 1. queſt. sart. Med. de punit. tractat. 4. 6. 2. Torres 2. question. 33. articul. 5. disputas. 88. dub. 2. Villalobos tractat. 4. dif. 8. num. 2.

8 Tandem aliquid est, et si omnes obligentur corriger peccatores; patres Praelati, & Superiores respectu subditorum, patres respectu filiorum, maritus respectu uxoris, rutor respectu minoris, dominus respectu mansipij actiori vinculo tenetur, ut constat ex cap. quatuor*causa de reg. iuris*, & tradit D. Thom. 2.2.2*ques.* 33*art.* 3. ad 1. & cum eo Doctores communiter. Aliqui volunt hanc strictiorem obligationem ex misericordia oriri, vt *Sotus de secreto membr.* 2*ques.* 1. *convol.* 2. Lora *dip.* 42. *num.* 4. *Alij* & *les.* *vt* *Cataen.* *art.* 2. *in respond.* 4. *Coninch.* *dip.* 28. *num.* 74. *ex iustitia quia oritur ex officio.* Officium enim illud ea conditione à communitate datur, vt superior subditorum via cotrigat, coramque salutem proceret. Vnum tamen est, in quo omnes debent conuenire, teneri Praelatum, patrem, maritum & dominum omittentem correctionem subditorum, cum deberent apponere, manifestare in confessione hanc circumstantiam officij, seu persona: ita docet Suar. *dip.* 8. *feet.* 4. *num.* 5. *Tortes* 2. 2. *disputation.* 87. *dab.* 1. *Valentia disputation.* 3. *question.* 10. *part.* 3. 9. *sed hec foris;* pag. 670. Inclinat *Aegidius* de *Coninch.* 2. 2. *dip.* 28. *ab* 5. *num.* 5. *Ioann. Sanch.* *dip.* 6. *select.* *num.* 9. qui hanc obligationem non agnoscit in domino respectu famulorum obfalarium servientium, quia horum actiones non sunt specialiter

domino subordinatae, & sub illius cura. Quod vero dicit Villalobos debere dominum à suo seruitio famulum expellere, si videa domi occasionem habere peccandi, laudo si faciat, obligacionem tamen non agnoscet, praeceps si domino utilis sit famulus, quia non tenetur occasionem peccatorum cum suo domino removere, & forte expulsus liberius peccabit: & ita tenet Arag. 2.2. quaf.33.art.4. ad finem.

9 Quod si de perlōnis corrigitis loquamur, omnes tam fideles, quam infideles sunt corrigiti: Nam licet infideles non fratres per gratiam, sunt tamen per naturam, & cui libet incumbit onus eorum salutem procurandi. Ita omnes Catholicici.

10 Difficultas est de Pragatis, an sint à subditis corrigiti? Et quidem debere corrigi, si delinquent, est expressa decisio Gregorii in cap. sicut 2. quaf.7. ibi sicut laudabile, & discretum est reverentiam, & honorem exhibere maioribus: ita reūtudinis, & Dei timoris est, & quæ in eis sunt, que indigent correctione nulla dissimilatio postponere: cum & proximi sunt, & arcuīs teneantur eos diligere. Advertendum tamen est hanc correctionem faciendam esse cum magna prudenter, & humilitate, & potius obsecrando, quam incepando. Alias nullius effectus erit. Itenque secretò, & non publicè; ex decreto Innocentij III. ex cap. cùm ex iniunctu, de hereticis & facit ad id cap. sententia, cap. qualis. 1. quaf.7. Quod intelligi debet, nisi peccata sint scandala, & publica: tunc enim publicè argui debent, etiam si nulla sperpetratur emendatio. Deinde captati debent tempora, quibus eriduntur magis esse dispositi & generaliter in hac correctione summa prudenter opus est: & in his Doctores conuecient cum D. Th. 2.2. quaf.33.art.4. Valent. ibi disput. 3. quaf.10. part. 4. Bannes & Caecanus ibi Torres disput. 89. dub. 1. Lorca disput. 43. Egidius de Coninch. disput. 28. dub. 4. art. ....num. 52.

P V N C T V M VIII.

An ordo correctionis fraternæ assignatus à Christo
Domino, Matth. 28. fit in precepto?

1. Quis sit ordo correctionis à Christo constitutus.
2. Ad quem finem est instituto resum.
3. Seruandus est hic ordo, quando adiunt aliqua circumspectio.
4. In hoc ordine non constituit Christus novum preceptum, sed preceptum naturale correctionis declarauit.
5. Satisfi quibusdam obiectiōibus.

1. O rdo correctionis constituit primò, vt peccantem admoneat secretò, & absque vlo teste, iuxta illud, si peccaverit in te id est, te sciente, corripi inter te ipsum salam. Quod si te non audierit induces testes, unum, vel duos si illos non audiunt, dices Ecclesiæ: si Ecclesiam non audiunt, sit tibi sicut ethnici, & publicanus.

2. Testes inducis, vt te adiuent in correctione delinqentis, forè enim peccator est te contempserit, testes reuerberabit. Quapropter solùm sunt inducendi, quando certò ex eorum inductione speretur vilitas delinqentis, vt bene aduerterit Lorca 2.2. quaf.33.art.8. disp.46. num.20. Quod si delictum testibus est notum, aut ratis natura, vt possit Prelato denunciare, inducis testes, vt testificent te, testificis officio, & obligationi corrigendi secretò, ne postea ob non præmissam correctionem à denunciatione facienda repellaris, iuxta cap. cùm dilectis, de accusationibus & tradit Chrysostomus hom.61. in Matth. & ex Hieron. & August. Valent. disp.3. quaf.10. part. 5. 6. posse enim, pag. 683. Nunquam tamen inducuntur, vt testes in iudicio possint esse, quia hoc est extra finem correctionis fraternæ, & datetur occasio proximo negandi delictum, neque admittendi correctionem, si intelligere testes in iudicio contra illum esse depositi. Quare cùm Christus dicit, vt in ore duorum, vel trium sit omne verbum, id dixit, quia in ore duorum, vel trium facilius persuaderbit cor�pus id quod agit & malum esse, & emendatione dignum. Fata inductione testum, si adhuc delinqentis non corrigitur, dicendum est Ecclesiæ, hoc est, Prelato, & superiori, qui nomine Ecclesiæ intelligitur, vt infra dicemus.

3. Non defuerunt Doctores, qui saltē tamquam probabile defendant supradictum ordinam non esse sub precepto seruandum, sed solum sub consilio: ita Bernardin. de Arevalo tract. de correct. fraternæ, & Salmer. tom.4. in Euangel. part. 3. tract. 11. qui varias rationes, & testimonia adducunt ad hanc probabilitatem ad struendam: tēd omnes illæ solū probant hunc ordinem non esse semper seruandum, sed debitis temporibus, & circumstantiis, quando scilicet etetum delictum, & per correctionem secretam sufficiens emendandum præsumunt, neque alia ratio, boni communii, aut celso iniis cogit illum omittere: sic Lorca 2.2. quaf.33.art.8. disp.46. sect.3. membr. 2. art. num. 26. Torres disput. 89. dub. 2. concl. 2. cap. 3. Bannes art. 8. dub. 2. concl. 4. Valent. disp.3. quaf.10. part. 5. certum est pag. 676. Villalobos tract. 4. diff. 9. Egidius de Coninch. disp. 28. dub. 8. num. 138. Suarez tom. 4. de relig. lib. 10. cap. 7. & num. 10.

4. Quare pro certo tenendum est cum supradictis Doctori-

bus, & aliis pluribus, quos ipsi referunt, Christum Dominum in supradicto loco Match. & tradidisse preceptum correctionis, & declaratis modum, quo debet fieri. Non quia nonum aliqd preceptum tulerit, quod ex ipsa lege natura nostra oriatur, sed quia preceptum à lege natura obliterū traditum clariss. explicit, ipsa enim natura dictat corrigitur esse proximum cum minori domino fame, & honoris, quo fieri posse, ac proinde si absque delictum inductione corrigit potest, ipsa natura dicta, vt corrigitur, & si solū vnicus testis sufficit, vt quid duo sunt adducendi, & si iis adductis emendatur, quare Ecclesiæ denuntiandus est. Est ergo hie ordo in precepto. Et ita definitum videtur ab Innocentio III. in capit. Nonit. de iudic. & cap. cùm ex iniunctu de hereticis, & ab Alexandro III. in capit. licet Heli, de monia.

5. Neque obstat verba Christi non videri generalia, cum solū de peccatis, que sunt iniuriæ correctioni loqui videantur, in quibus secreta correctionis vix habet locum, sed illa omisla potest ad denuntiacionem procedi. Non inquam, obstat, nam elo de solis illis peccatis exp̄s̄e loquatur Christus Dominus ex communis sensu Ecclesiæ ad omnia alia peccata, que proximus committit te sciente, extenduntur: sicut Matth. 25. Operibus tantum misericordia promittit vita æterna, & tamen inde inferunt omnes Patres de reliquis bonis operibus idem esse dicendum: quia etiā aqua, vel efficacior ratio ita in presenti. Si enim in iniuriis propriis, in quibus expeti potest iudicari satisfactionis potest aliquando, & debet iniuriatus corrigitre delinqentem, vt tradi. D. Thom. 2.2. quaf.33. art. 7. in corp. & Bannes art. 6. dub. 1. §. deinde probatur. Torres disp. 89. circa fin. à fortiori in peccatis aliis potest, & debet hanc correctionem apponere. Præterea illud in te, non debet explicari contra te, vt communiter loquitur, quaf. tibi aliquam speciem iniuriam inutiliter, sed, vt explicat Lyra, Glosa, Hugo Cardinalis, & Augustinus sermon. 16. de verba Domini, id, coram te, te scientie; qui enim te scientie peccat, quasi te contemnit, ac proinde te in peccata, seu contra te, vel dici potest ut te peccare, quatenus te ad peccatum incitat, & suo malo exemplo mouet ad peccandum: sic ex Augusto, Anselmo, Chrysostomo, & aliis explicat Lorca disp. 46. membr. 1. num. 12. & optimus Suarez tom. 4. de relig. lib. 10. c. 7. annos. 12.

P V N C T V M IX.

An renuntiari possit ab aliquo, vt secum hic ordo
seruetur, quando alias ex precepto diuino
seruandus erat.

1. Negariè aliqui respondent. & quibus probent.
2. Pro certo tenendum est Sociis renuntiari posse.
3. Satis rationibus contrariis.
4. Nemini licitum est impugnare quelibet quasitio colore hanc iuris cōfessiōnem.
5. Propositor quadam obiectio, an ex cōfessione iuris manifistari possit delicta superiori, qua alias ex charitate manifestari non poterant.
6. Satis si prædicta obiectio.
7. Religioſi Societas Iesu cedunt iuri in ordine ad correctionem fraternam non iudicalem.

1. P hilippinus de officio Sacerdotia tom. 1. part. 1. lib. 4. cap. 14. statim in princip. & Lorca 2.2. question. 33. art. 8. disput. 47. numer. 13. acriter defendit hoc ius renuntiari non posse, primò. Nam cito quilibet dominus sit propriæ famæ, ac proinde ob amicum honestum finem pati posset in illa detinendat. At præceptum diuinum de ordine in correctione seruando non loīlum attendit famam proximi, vt quā minus fieri possit ledatur, sed præcipue attendit bonus ipsius correctionis, vt melius, & congruentius fiat, & pacem, & quietem communiatum, & euratiōnem rixarum, & aliorum defectuum, que ex manifestatione occulorum oritur possunt: cui iuri non videatur posse cedere quilibet priuatus. Secundò cap. Prelatus erit minus aptus ad corrigitendum alio particuliari; tum quia gratis non est delinqentis, tum ob eius imperitiam, & forte prauum pfectum. Ergo in tali casu non est licitum priuata cōfessione vitii ad denunciationem inutilem deuenire. Ergo in hoc casu non porci subditus renuntiari iuri quod haberet de lete si monitorie facienda, & alias effet renuntiatio prodiga famæ, & pernicioſa. Cum autem in quilibet religione plures esse possint Prelati inefficationes in corrigitendis seceris aliquorum culpis, quam alii particulares, effici videtur non posse generatim hoc ius renuntiari.

2. Nihilominus certa sententia est posse quemlibet, & totam aliquam communiatem (vt facit sanctissima religio Societas Iesu) renuntiari iuri, quod haberet, vt libi peccata secreti corrigantr, antequam ad Prelatum deferantur, ipse deferens nullius culpa reus sit, etiam si correctionem non præmisit: ita docuit Thomas Sanchez lib. 6. summ. cap. 18. Valentia 2.2. diff. 3. quaf. 10. part. 5. pag. 678. §. quintus casus. Torres de charitate, questione 33. articulo 7. disputatione 89. dubio 4. circa finem Suarez diff. 8.